

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำชุมชน
ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

จัดทำโดย

นายยุทธจักร มณีแดง

ตำแหน่งเจ้าพนักงานเทศกิจชำนาญการ
สังกัดฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตลาดกระบัง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๔๓
สถาบันพัฒนาทรัพยากรบุคคลกรุงเทพมหานคร
สำนักงาน ก.ก
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

๑. หัวข้อ

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำชุมชนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงและนครที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย และเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๕๖๘.๗๓๗ ตร.กม. มีประชากรราว ๑๐ ล้านคน แบ่งเป็นประชากรตามทะเบียนราษฎรกว่า ๖ ล้านคน และเป็นประชากรแฝงมากกว่า ๔ ล้านคน รวมทั้งมีชุมชนมากถึง ๒,๐๗๑ ชุมชน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้กรุงเทพมหานครต้องเผชิญปัญหาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระเบียบบ้านเมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยข้อมูลจากสำนักวิจัยซูเปอร์โพล (SUPER POLL) เสนอผลสำรวจภาคสนาม เรื่อง ระเบียบสังคมกรุงเทพที่หายไป กรณีศึกษาประชาชนทุกสาขาอาชีพในกรุงเทพมหานครโดยดำเนินโครงการทจำนวน ๑,๐๕๙ ตัวอย่าง ดำเนินโครงการระหว่างวันที่ ๕ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา พบว่าเมื่อถามถึงความพอใจต่อช่วงแรก ๆ ของความเข้มงวด กวดขันจัดระเบียบสังคมกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๔.๗ พอใจต่อการจัดระเบียบ พัฒนาโครงข่าย สะดวกสบาย เดินทาง สนามบิน รถไฟฟ้าใต้ดิน บนดิน เชื่อมโยงกรุงเทพ จังหวัดต่าง ๆ รองลงมาคือ ร้อยละ ๘๘.๔ พอใจการจัดระเบียบวินมอเตอร์ไซค์ที่มีรูปถ่าย ป้ายชื่อคนขับ ร้อยละ ๘๖.๖ พอใจการจัดระเบียบทางเท้า คั้นพื้นที่คนเดินทางเท้า ร้อยละ ๘๖.๕ พอใจการจัดระเบียบวินรถตุ๊กตารถสามล้อ ร้อยละ ๘๕.๑ พอใจการจัดระเบียบ ร้านค้าแผงลอย ร้อยละ ๘๓.๑ พอใจการจัดระเบียบรถแท็กซี่ ร้อยละ ๘๓.๑ เช่นกัน พอใจการจัดระเบียบที่อยู่อาศัย บ้านมั่นคง ร้อยละ ๘๑.๕ พอใจการจัดระเบียบ บ้านริมคลอง และร้อยละ ๗๔.๕ พอใจการจัดระเบียบคนเร่ร่อน ไร้ที่พิงพิง และในส่วนประเด็นที่น่าพิจารณา คือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดระเบียบสังคม พบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๓.๕ ระบุ ความสะดวกและสบายของประชาชน รองลงมาคือร้อยละ ๙๒.๙ ระบุ ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ร้อยละ ๙๒.๐ ระบุ การไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ทำผู้อื่นเดือดร้อน ในขณะที่ ร้อยละ ๙๑.๐ ระบุความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และร้อยละ ๙๐.๗ ระบุลดความเหลื่อมล้ำ เสริมความเท่าเทียมของประชาชนเข้าถึง สิทธิพื้นฐานในสังคม เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคพื้นฐาน ส่วนประเด็นที่น่าเป็นห่วงคือ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๔.๐ กังวลต่อความไร้ระเบียบ และทะเลของสังคมกลับมา ในขณะที่ร้อยละ ๖.๐ ไม่กังวล อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๔.๐ ต้องการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม จัดระเบียบสังคม เคารพกฎหมาย ลดการสร้างปัญหาให้สังคมร่วมกัน และร้อยละ ๙๓.๗ ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เข้มงวดกวดขัน ขับเคลื่อนและทำงานให้สังคมกลับมามีระเบียบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เมื่อถามถึงหน่วยงานรัฐที่ประชาชนต้องการให้เข้มงวดกวดขันจัดระเบียบสังคม พบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๗.๓ ระบุ กระทรวงสาธารณสุข เช่น กรมควบคุมโรค กรมอนามัย ความสะอาด ถูกสุขอนามัย อาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น รองลงมาคือ ร้อยละ ๙๖.๖ ระบุ กรุงเทพมหานคร (กทม.) เช่น สำนักอนามัย เทศกิจ สุขอนามัย

/ความสะอาด...

ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และอื่น ๆ ร้อยละ ๙๖.๕ ระบุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น คนเร่ร่อน ที่พักอาศัยการเคหะ เป็นต้น ร้อยละ ๙๖.๐ ระบุ กระทรวงคมนาคม เช่น จัดระเบียบรถตู้ แท็กซี่ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง และร้อยละ ๙๓.๗ ระบุ ตำรวจ บังคับใช้กฎหมาย จัดระเบียบสังคมเข้มงวด เคร่งครัด ซูเปอร์โพล กล่าวว่าโพลชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพอใจของประชาชนอยู่ในระดับกว่าร้อยละ ๘๐ เกือบทุกตัวต่อนโยบายการจัดระเบียบสังคมของรัฐบาลที่ผ่านมา ในความพยายามเจรจาพูดคุยและเข้มงวดกวดขันบังคับใช้กฎหมายทั้งในกรุงเทพฯ เมืองใหญ่ และเมืองท่องเที่ยวทั่วประเทศ โดยเฉพาะการจัดระเบียบโครงข่ายคมนาคม คลองสาธารณะ ทางเท้า ร้านค้าแผงลอย วินมอเตอร์ไซด์ แท็กซี่ รถตู้สาธารณะ ขยะมูลฝอย รวมทั้งคนเร่ร่อนและที่พักอาศัยที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ทั้งความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความสะดวกสบาย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานในสังคมที่ปรากฏชัดอย่างเท่าเทียมกัน “ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมที่เริ่มลดหายไป กลายเป็นความกังวลต่อประชาชนค่อนข้างสูงถึงร้อยละ ๙๐ ที่กังวลในเรื่องการไร้ระเบียบและการหย่อนหยานไม่เข้มงวดกวดขันปล่อยปละละเลยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและเมืองท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๔ ต้องการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นต่อความรับผิดชอบสังคม โดยเฉพาะการเคารพกฎหมายและลดสร้างปัญหาที่กระทบส่วนรวม(นิตยสารแห่งความคิดไทยโพสต์, ๒๕๖๔) ในการนี้กรุงเทพมหานครได้อาศัยอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครเพื่อขับเคลื่อนภารกิจและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ เพื่อให้สังคมเป็นระเบียบและมีความสุข อาทิเช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นต้น

สำนักงานเขตลาดกระบัง โดยฝ่ายเทศกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในพื้นที่เขตลาดกระบัง โดยเขตลาดกระบังมีพื้นที่ประมาณ ๑๒๓ ตารางกิโลเมตร และมีเจ้าหน้าที่เทศกิจ จำนวน ๕๒ นาย ซึ่งเจ้าหน้าที่เทศกิจ มีหน้าที่หลักในการควบคุม ดูแล ตรวจสอบ และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับการให้ประชาชนปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้นไม่สามารถตรวจตราและกวดขันได้อย่างทั่วถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำชุมชนจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาและเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่ลาดกระบัง ให้มีบทบาทในการร่วมสอดส่อง ดูแล ตรวจสอบ และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศกิจ

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมกลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตลาดกระบัง ให้มีองค์ความรู้เกี่ยวพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.๒๕๓๕
๒. เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้นำชุมชนให้เป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่เทศกิจในการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่เขตลาดกระบัง
๓. เพื่อเสริมสร้างให้บรรยากาศความเป็นเมืองในพื้นที่เขตลาดกระบังมีความน่าอยู่

๔. เป้าหมาย

๑. จัดอบรมให้กับกลุ่มผู้นำชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับ พรบ.รักษาความสะอาดฯ อย่างน้อยชุมชนละ ๒ คน
๒. จัดตั้งเครือข่ายกลุ่มผู้นำชุมชนอาสาพัฒนาเมืองในพื้นที่เขตลาดกระบัง
๓. จัดให้มีพื้นที่ในการสื่อสารโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสหรือให้ข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาเมืองและการจัดระเบียบเมืองให้มีความเป็นระเบียบ

๕. แนวคิด/หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ คำนิยามศัพท์

กลุ่มผู้นำชุมชน หมายถึง ตัวแทนของสมาชิกชุมชนซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกชุมชนในพื้นที่เขตลาดกระบัง

ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง หมายถึง ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในพื้นที่เขตลาดกระบัง ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำชุมชนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนี้

๕.๒ แนวคิดและกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

๕.๒.๑ ความหมายของ SWOT

SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, ๒๕๔๔, น. ๑ - ๒๗)

Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวกซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี (สมยศ นาวิการ, ๒๕๓๘)

Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบ และด้อยความสามารถซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ (Hutanuwatr, ๑๙๙๘ อ้างใน นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, ๒๕๔๔, น. ๒) หรือ หมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี (สมยศ นาวิการ, ๒๕๓๘)

Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ (Hutanuwatr, ๑๙๙๘ อ้างใน นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร, ๒๕๔๔, น. ๒) หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร (สมยศ นาวิการ, ๒๕๓๘)

Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ (Hutanuwatr, ๑๙๙๘ อ้างใน นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร, ๒๕๔๔: ๒) หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร (สมยศ นาวิการ, ๒๕๓๘)

ในบางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนกลับซึ่งกันและกันเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาส ได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ SWOT เป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดการทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

๕.๒.๒ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT (นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร, ๒๕๔๔, น. ๑ - ๒๗)

เทคนิค SWOT เป็นกลยุทธ์ที่องค์กรสามารถสร้างขึ้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสำหรับขององค์กรของตนเอง ซึ่งวิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กร และกระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีการเหล่านี้ คือ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งประกอบด้วย ๒ ส่วนหลัก ดังนี้

๑.) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ที่มีผลกระทบต่อองค์กร มีปัจจัยที่สำคัญในการวิเคราะห์ดังนี้ (General Environment)

๑.๑.) สภาพแวดล้อมภายนอก คือ ปัจจัยที่อยู่ภายนอกและไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมระยะสั้นของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งสภาพแวดล้อมภายนอก จะมีอยู่สอง ส่วนคือ สภาพแวดล้อมการดำเนินงานและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปสภาพแวดล้อมการดำเนินงาน (Task Environment) จะประกอบด้วยปัจจัยที่กระทบและถูกกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงาน ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รัฐบาลผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ชุมชน คู่แข่งขัน และกลุ่มผลประโยชน์ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป (General Environment) จะประกอบด้วยปัจจัยที่ไม่กระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานระยะสั้นปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจระยะยาวได้แก่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การเมือง และกฎหมาย (สมยศ นาวิการ, ๒๕๔๔ , น. ๒๔ - ๒๕ และสุพานิ สฤกษ์วานิช, ๒๕๕๓, น. ๑๓๖)

๑.๒) ผลกระทบต่อหน่วยงาน ได้แก่ ด้านบวก คือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการแข่งขันเพื่อการแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหล่านี้เช่น การพัฒนาของคอมพิวเตอร์ การเปลี่ยนแปลงของประชากรและการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติและการแข่งขันจากต่างประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป

ในด้านลบ คือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานขององค์กร เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขัน

๒.) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ที่มีผลกระทบต่อองค์กร มีตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์ คือ (Corporate Resource)

๒.๑) สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ได้แก่ โครงสร้างวัฒนธรรม และทรัพยากรขององค์กร โครงสร้างจะแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มงาน ความสัมพันธ์ทางอำนาจ หน้าที่การไหลเวียนของงาน (Work Flow) การติดต่อสื่อสารภายใน (Informal Communication) ซึ่งวัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) จะหมายถึงความเชื่อ ความคาดหวัง และค่านิยมร่วมกัน โดยทั่วไปจะปรากฏขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานที่ระบุถึงพฤติกรรมที่ยอมรับกันของบุคคล ตั้งแต่ผู้บริหาร ลงมาจนถึงพนักงานระดับล่างสุด ส่วนทรัพยากรขององค์กร (Corporate Resource) จะหมายถึงทรัพยากรทุกอย่างภายในองค์กร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัตถุดิบ เทคโนโลยีและทักษะ เป็นต้น (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, ๒๕๔๖, น. ๑๒๗ – ๑๒๘ และสมยศ นาวิการ, ๒๕๔๔, น. ๒๔ – ๒๕)

๒.๒) ผลกระทบต่อหน่วยงาน ได้แก่ ด้านบวก คือ การดำเนินงานภายในองค์กรที่ต้องวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหารการเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนาเพื่อการพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในเหล่านี้เป็นระยะ และใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของการดำเนินงานเหล่านี้อยู่เสมอ ด้านลบ คือ การดำเนินงานภายในองค์กรที่ไม่สามารถกระทำได้ดี เช่น การบริหารการเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนาจะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ

จากความหมายและแนวคิดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถทำให้องค์กรได้ทราบถึงสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจและยอมรับสภาพต่างๆ ขององค์กรมากขึ้น และสามารถนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรตามสถานการณ์ในอนาคต โดยสามารถนำเทคนิค SWOT นี้ มาใช้ในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยภายใน และโอกาส รวมทั้งอุปสรรค เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขตลาดกระบัง

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
๑. มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนรองรับภารกิจด้านการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง	๑. ไม่สามารถยืดหยุ่นได้ เนื่องจากต้องดำเนินการภายใต้กฎหมาย
๒. มีภารกิจด้านการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง	๒. บุคลากรบางส่วนขาดทักษะด้านมวลชนและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ และการบังคับการให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย
๓. บุคลากรมีความรู้เฉพาะด้าน เช่น กฎหมาย และการจัดระเบียบเมือง	๓. อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ
๔. เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	๔. ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพื่อทดแทนของเดิมที่เริ่มชำรุดเสื่อมสภาพ และมี

๕. บุคลากรมีระเบียบวินัย และมีค่านิยม จิตสำนึกสาธารณะในการบริการประชาชน ๖. มีกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอนตาม กฎ ระเบียบ	จำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน เช่น รถยนต์ และรถจักรยานยนต์สายตรวจ ๕. แผนการปฏิบัติงานยังขาดการมีส่วนร่วม ในหน่วยงาน หรือการบูรณาการกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอทำให้การปฏิบัติงานขาด ประสิทธิภาพ
--	---

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขตลาดกระบัง (ต่อ)

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
๑. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบ เมืองและการบังคับใช้กฎหมาย ๒. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี ๓. องค์กรมักได้รับมอบหมายภารกิจเรื่องการ จัดระเบียบและดูแลความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของเมืองในช่วงโอกาสสำคัญ ๔. การจัดระเบียบและดูแลความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของเมือง เป็นการช่วย เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และเป็นการ เกื้อหนุนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของ เมืองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืน ๕. ประชาชนมีความคาดหวังต่อการทำงาน ในการจัดระเบียบและดูแลความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของเมือง ขององค์กรในระดับสูงรวมทั้ง มีความตื่นตัวและให้ความสนใจการดำเนินงาน ของสำนักเทคนิค ๖. มีกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่รองรับการดำเนินงาน ขององค์กรอย่างชัดเจนเอื้อให้องค์กรสามารถ ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ได้	๑. การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารส่งผลให้การดำเนิน นโยบายไม่ต่อเนื่อง ๒. ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรไม่สามารถ บริหารจัดการได้อย่างมีเอกภาพ เนื่องจากการ แทรกแซงของฝ่ายการเมือง ๓. สภาพเศรษฐกิจของประชาชนมีความสัมพันธ์ กับการจัดระเบียบเมือง ๔. ประชาชนมองเจ้าหน้าที่เทคนิคในด้านลบ ๕. ประชาชนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่นการ ขับซิ่งรถจักรยานยนต์บนทางเท้า ๖. เครือข่ายทางสังคมเป็นความสัมพันธ์กับการ จัดระเบียบเมือง ๗. กระบวนการทำงานถูกต่อต้านจากผู้ได้รับ ผลกระทบจากการจัดระเบียบเมือง ๘. ประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจในการจัดระเบียบ เมือง ทำให้การดำเนินงานไม่ได้รับความร่วมมือ จากภาคประชาชนเท่าที่ควร ๙. กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ขององค์กรบางฉบับ มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือ มีข้อจำกัดที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติงาน ในสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งผลให้องค์กรต้อง พิจารณาทบทวนขอแก้ไข

๕.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๕.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

นำชัย ทุนผล (๒๕๔๐, น. ๒๕) ได้สรุปความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการ ทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมเพื่อเป็นอำนาจในการต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการปรับปรุงสภาพของชุมชน หรือเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาที่พบ และ ร่วมมือกันให้กิจกรรมนั้นลุล่วงเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยไม่ต้องคอยพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชน

สหประชาชาติ United Nations (๑๙๘๑, p. ๑๑ อ้างถึงใน ธัชฤทธิ ปนารักษ์, ๒๕๔๐, น.๑๒) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า

- ๑ การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา
๒. การเข้ามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา
๓. การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา

โคเฮนและอ์ฟฮอฟ (๑๙๗๗, อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีรานนท์, ๒๕๕๐, น. ๒๑ -๒๒) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วย การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไปโดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหาและความต้องการแล้ว โครงการทุกอย่างก็จะมีประโยชน์เพราะโครงการที่ออกมา ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ อีกทั้งประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมดังกล่าว ก็จะทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้

(๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนได้มี บทบาทในการระบุปัญหา และขั้นตอนต่อไปคือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินการกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในแผนควรจะเข้าไปช่วยในการวางแผนเพื่อให้แผนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ใช่ให้นักพัฒนาเหล่านั้นที่วางแผนเองทั้งหมด เพราะจะทำให้เกิดผลกระทบตามมา คือ ประชาชนไม่สามารถแก้ไขหรือตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาได้

(๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน เมื่อประชาชนมีความรู้สึกว่ามีความเป็นเจ้าของในกิจกรรมนั้น ๆ ผลที่ตามมา คือ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่วางไว้ นักพัฒนาควรกระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชนจะทำให้การดำเนินงานเหล่านั้นเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีการทำงานร่วมกัน

(๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลนั้น จะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินตนเองว่าผลงานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีหรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด และอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างไร การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินนั้นจะทำให้เห็นว่ากิจกรรมที่พวกเขาทำนั้นมีผลดีหรือไม่ดีอย่างไร สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมันจะประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมการวางแผนของประชาชน เนื่องจากตัวประชาชนเองขาดความรู้ ความเข้าใจในการวางแผน อย่างไรก็ตามแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นให้ความสำคัญถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนกิจกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการร่วมมือ

จากความหมายข้างต้นของ สามารถสรุปได้ว่าความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลของกิจกรรมที่ได้กระทำร่วมกัน เพื่อให้การทำการกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

๕.๓.๒ ลักษณะการของมีส่วนร่วม

อรรถพล อุ๋นออก (๒๕๓๘, น. ๖๑ อ้างถึงใน ธัชฤทธิ ปนารักษ์, ๒๕๔๐, น.๑๓) ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ ๓ ประการ คือ ได้ให้ความเห็นว่า แนวคิดสำคัญของการมีส่วนร่วมมี ๓ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ความสนใจและความห่วงใยกันจะร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลที่บังเอิญต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

๒. ความเดือดร้อนและความไม่พอใจร่วมกันที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน

๓. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนให้ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่ม กระทำการที่ตอบสนองความเห็นชอบของส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

ที. อาร์. แบทเทน (อ้างถึงใน ถนอม สุขสง่าเจริญ ๒๕๒๖, น.๒๕) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่าต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ โดยถือเสมือนว่าเป็นแบบฝึกหัดในการพัฒนาคนให้ต้องใช้ความคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการเองอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นหนทางทำให้สมองของคนเกิดการพัฒนารวมทั้งต้องยึดหลักต่อไปนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่

๑. หลักการช่วยตนเอง
๒. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม
๓. หลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน

โคเฮน และอ์ฟฮอฟฟ์ (๒๕๒๐, อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, ๒๕๕๐, น. ๒๑ - ๒๒) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วยผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ปรัชญา เวสารัชช์ (๒๕๒๘) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้คือ

๑.ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย

๒.ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

๓.ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ ออมทรัพย์

๔. ปัจจัย ภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูก ชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความสามัคคี

สรุปได้ว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมคือการทำให้ประชาชนมองเห็นหรือเห็นและให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นอีกทั้งยังต้องมีการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผล และร่วมกันประเมินผลจากสิ่งที่ได้กระทำ โดยจะมีปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยจากตัวบุคคล ปัจจัยเป็นรางวัลตอบแทน และปัจจัยอันเกิดจากความรู้สึกและความคิดภายในของแต่ละบุคคล รวมไปถึงรวมตัวกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

๕.๔ แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

๕.๔.๑ ความหมายของกลุ่ม

พจนานุกรมสังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๓๕, น.๑๖๔) ให้ความหมายของกลุ่มว่ากลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ได้สร้างแบบอย่างของการกระทำระหว่างกันทางจิตขึ้น กลุ่มหรือหมู่คณะนี้เป็นที่ยอมรับเป็นองค์การหนึ่งทั้งโดยสมาชิกของกลุ่มเองและโดยผู้อื่นด้วย ทั้งนี้เพราะกลุ่มมีพฤติกรรมร่วมกันอ้างอิงในแบบฉบับเฉพาะของตนเอง

Davis (๑๙๖๓, น. ๔๐๕, อ้างถึงใน พิชรี แรงโสม, ๒๕๔๙, น.๑๙) กล่าวว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปมีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีเป้าหมายร่วมกันอย่างเห็นได้ชัด

Gully (๑๙๖๓, น.๔๐๕, อ้างถึงใน พิชรี แร่งโสม, ๒๕๔๙, น.๑๙) กล่าวว่าไว้ว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่ร่วมกันแต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ ๑) มีวัตถุประสงค์ร่วมกันและวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย ๒) ผลของการทำงานจะเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ๓) มีการสื่อสารทางวาจา (Verbal Communication) หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวิธีใดวิธีหนึ่ง

Cartwright and Zander (๑๙๖๘, น.๔๖, อ้างถึงใน พิชรี แร่งโสม, ๒๕๔๙, น.๑๙) กล่าวว่าไว้ว่ากลุ่ม คือ การรวมกันของบุคคลที่ตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ที่แน่นอนซึ่งกัน และกัน และความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับชนิดของกลุ่ม

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (๒๕๔๐, อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, ๒๕๔๖) ให้ความหมายเกี่ยวกับกลุ่มเอาไว้ว่า กลุ่ม คือ การรวมพลังของคนจำนวนหนึ่งที่มาช่วยกันแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบอยู่ หรือช่วยกันทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตามที่คนหรือกลุ่มต้องการ โดยการรวมพลังนี้ สามารถแยกได้ออกเป็น ๒ อย่างคือ

๑. การรวมพลังเพื่อต่อรอง เรียกร้อง หรือขอรับความช่วยเหลือจากภายนอก
๒. การรวมพลังเพื่อช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด

โดยได้เน้นว่า การรวมพลังในลักษณะหลังนี้ จะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้แต่ทุกคนต้องเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด เพื่อที่ต่างคนจะได้นำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาช่วยกันแก้ปัญหาให้หมดไป เพราะการเรียนรู้นั้นจะช่วยทำให้ทุกคนสามารถผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ ถึงแม้จะมีความซับซ้อนมากขึ้นก็ตาม

โกวิท พวงงาม (๒๕๕๓) กล่าวว่าไว้ว่า "กลุ่ม" ในงานพัฒนาชุมชน หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คนในสังคม ชุมชน ที่มารวมกันเป็นเพื่อน เป็นกลุ่ม เพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาชุมชน และสร้างสรรค์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและชุมชน โดยรากฐานที่มาของกลุ่มนั้น มาจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของมนุษย์ที่จะดำรงอยู่ในฐานะของสัตว์สังคมที่ต้องการพึ่งพาอาศัยและสร้างวัฒนธรรมทางสังคมร่วมกัน

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวถึงข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปว่า กลุ่มหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันเพื่อให้เกิดพลัง และจะติดต่อเกี่ยวข้อกันกระทำการอย่างใจอย่างหนึ่ง และมีจุดมุ่งหมายรวมกันอันหนึ่งอันเดียวกันและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันของกลุ่มหรือบุคคล

๕.๔.๒ องค์ประกอบของกลุ่ม

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (๒๕๔๐) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการรวมกลุ่มเอาไว้ว่ากลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย

๑. สมาชิก ซึ่งจะมีจำนวนเท่าไรก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็นในการรวมพลังแต่สิ่งสำคัญที่สมาชิกทุกคนควรจะมีก็คือ คุณสมบัติบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน มีความไว้วางใจเชื่อใจกัน มีความเชื่อมั่นต่อกันและกัน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อที่จะประสานให้กลุ่มเกิดการพัฒนาไปสู่จุดหมายเดียวกัน

๒. คณะผู้แทน ที่มีความรู้ความสามารถบางประการที่เหนือกว่าสมาชิก แต่ทุกคนในกลุ่มจะต้องยอมรับเป็นเสียงเดียวกัน ซึ่งคณะผู้แทนนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในนามของกลุ่มแทนสมาชิกบางคนที่ไม่มีความพร้อมมากพอ

๓. คณะจัดการ คือ ผู้ที่ดำเนินการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของกลุ่ม หรือเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มอาจจะเป็นตัวแทนบางคน หรืออาจจะเป็นสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มก็ได้

โกวิท พวงงาม (๒๕๕๑) องค์กรประกอบของกลุ่ม คือ กลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นจากการจัดตั้งในงานพัฒนาชุมชน ส่วนมากมักจะเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักรสาน กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มปลูกผัก เป็นต้น โดยทั่วไปกลุ่มจะมีองค์ประกอบ ๔ ประการเรียกเป็นคำย่อว่า ๔ ก คือ

๑. กรรมการ หมายถึง มีคณะกรรมการซึ่งเลือกมาจากสมาชิก เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนบริหารกิจการของกลุ่ม

๒. กติกา หมายถึง ระเบียบข้อบังคับหรือข้อตกลงต่างๆ ที่สมาชิกได้ช่วยกันกำหนดขึ้นเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๓. กิจกรรม หมายถึง ความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของกลุ่มตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๔. กองทุน หมายถึง งบประมาณค่าใช้จ่ายรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม

โดยสรุป จึงกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของกลุ่มนั้นจะประกอบด้วย สมาชิก กลุ่มผู้แทนการบริหารจัดการ กติกา กิจกรรมและเงินทุน เพื่อที่จะขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างให้ไปสู่เป้าหมายของกลุ่มที่วางไว้

๕.๔.๓ ประเภทของกลุ่ม

พัฒน์ บุญรัตน์ (๒๕๑๗, อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, ๒๕๔๖, น.๓๙๔) แบ่งประเภทของกลุ่มออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. กลุ่มที่เป็นทางการ (Formal Group) ซึ่งทุกฝ่ายภายในกลุ่มประเภทนี้ค่อนข้างจะมีระเบียบแบบแผนที่แน่นอน มีกฎเกณฑ์แบ่งความรับผิดชอบออกเป็นสัดส่วน เป็นกลุ่มที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่กว่าและมีพิธีการมากกว่าธรรมดา ถือหลักการติดต่อกันในทางสังคมเป็นใหญ่หรือพูดง่าย ๆ กลุ่มประเภทนี้จัดตั้งขึ้นมาก็เพื่อที่จะปฏิบัติงานซึ่งต้องใช้ความชำนาญงานพิเศษ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และนับเป็นกลุ่มที่มีเสถียรภาพมั่นคง ตัวอย่างที่เห็นได้ง่ายของกลุ่มประเภทนี้ก็คือ หน่วยราชการต่าง ๆ ซึ่งมีระเบียบวินัยและสายบังคับบัญชาที่แน่นอน เป็นต้น ในบางครั้งเราเรียกกลุ่มประเภทนี้ว่า กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) อย่างไรก็ตามกลุ่มที่เป็นทางการนี้สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้อีก ๒ ประเภท คือ

๑.๑ กลุ่มชนิดถาวร ซึ่งกลุ่มชนิดนี้เป็นหัวใจสำคัญของสังคม หรือองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะผู้บริหารชั้นสูง แผนกต่าง ๆ ของห้างร้าน บริษัท คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาตำบล สภาตำบล กลุ่มสหกรณ์ชาวนา เป็นต้น

๑.๒ กลุ่มชนิดชั่วคราว ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาทำงานใดงานหนึ่งในชั่วระยะเวลาอันจำกัด ผลงานสำเร็จ คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งก็หมดภาระหน้าที่แล้วก็เลิกไป ฯลฯ เช่น คณะกรรมการจัดงานปีใหม่ หรือคณะกรรมการจัดงานวัด เป็นต้น

๒. กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal Group) กลุ่มนี้เกิดขึ้นได้โดยสมาชิกมารวมกันเองตามธรรมชาติ หรือที่เรียกกันว่ากลุ่มธรรมชาตินั่นเอง กลุ่มนี้มีขนาดค่อนข้างเล็กกว่า

ส่วน จิตติ มงคลชัยอรัญญา (๒๕๔๐, อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, ๒๕๔๖) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มออกเป็น กลุ่มเรียนรู้ และกลุ่มกิจกรรม ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑.กลุ่มเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาด้านเทคโนโลยี (วิชาการ) ค่อนข้างมาก เพราะโดยทั่วไปแล้ว เมื่อชาวบ้านเห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เขาจะตัดสินใจเองว่าต้องการความรู้อะไร (มักจะเกี่ยวข้องกับการผลิตทั้งในและนอกภาคเกษตร การตลาด การรักษานามัย ฯลฯ) เมื่อมีการรวมตัวกันในหมู่คนที่ไว้วางใจกันได้ และมีความสนใจในวิชาการด้านนั้น ๆ ร่วมกัน เจ้าหน้าที่ก็เพียงแต่จัดกระบวนการเสริมความรู้ให้กลุ่มงานด้านสังคม (การรวมตัว) อาจจะไม่จำเป็นต้องมีมากนัก เพราะความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะเป็นแบบหลวม ๆ ไม่มีโครงสร้างองค์กร กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติมากนัก อาจจะมีเพียงหัวหน้ากลุ่ม ผู้ทำหน้าที่นัดหมาย เป็นคนคอยดำเนินรายการ และอาจมีเลขานุการคอยบันทึกผลความคืบหน้าของการรวมตัวกันอีกเพียง ๑ คน (หรือหัวหน้ากลุ่มอาจเป็นคนทำเองก็ได้) ยิ่งไปกว่านั้น การเกิดกลุ่มก็สืบเนื่องมาจากความต้องการของชาวบ้านเป็นทุนอยู่แล้ว แต่การนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของตนเองนั้น ก็แล้วแต่เงื่อนไข ปัจจัย และความสามารถในการประยุกต์ความรู้ของแต่ละบุคคลไป

๒. กลุ่มกิจกรรม เป็นการผสมผสานทั้งงานด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี ยิ่งไปกว่านั้น ยังต้องใช้ความรู้ด้านพาณิชยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี การจัดการ บริหารองค์กร และหากกลุ่มมีวิวัฒนาการสูงขึ้น อาจจะต้องใช้ความรู้ด้านกฎหมายเข้ามาประยุกต์ใช้อีกด้วย จึงนับได้ว่าเป็นภารกิจที่ยากเกินกว่าความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่ง จะรอบรู้และกระทำได้ครบถ้วนเพียงคนเดียว จำเป็นต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการสาขาต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุน

ซึ่งข้อแตกต่างของกลุ่มกิจกรรมจากกลุ่มเรียนรู้ก็คือ จะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ มากกว่าเนื้อหาความรู้ เฉพาะด้านของกลุ่มเรียนรู้ จะต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทุน ปัจจัยการผลิต เครื่องมือ แรงงาน ฯลฯ ผลของการลงทุนร่วมกันนี้ อาจจะก่อให้เกิดกำไรหรือขาดทุนก็ได้ กลุ่มเรียนรู้แทบจะไม่ต้องมีการขาดทุนนอกจากเสียเวลาเท่านั้น แต่ผลกำไรก็น้อย คือ ได้แต่ความรู้ ซึ่งบางคนอาจไม่สามารถพัฒนาอาชีพของคนได้มากเพราะขาดปัจจัยอื่น ๆ ระดับของการแก้ไขปัญหาจะสูงกว่ากลุ่มเรียนรู้ และที่สำคัญก็คือ จะเป็นการพัฒนาสมาชิกที่สมบูรณ์กว่า เพราะต้องเรียนรู้การจัดองค์กร กฎ ระเบียบ กติกา และเทคนิคการจัดการอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้กลุ่มของคนอยู่รอดได้ ซึ่งในกลุ่มเรียนรู้นั้น อาจไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างองค์กร ตำแหน่งหน้าที่ หรือ กฎระเบียบที่ซับซ้อนแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเรียนรู้นั้นเกิดได้ง่ายกว่ากลุ่มกิจกรรมและมีแนวโน้มว่าจะมีมากขึ้นกว่าด้วย แต่บางกลุ่มจะไม่พัฒนาการต่อจนเป็นกลุ่มกิจกรรม ส่วนกิจกรรมนั้นจะยังประโยชน์ต่อกลุ่มสมาชิกได้มากกว่าและควรจะมีฐานมาจากกลุ่มเรียนรู้ อย่างไรก็ตามในระหว่างที่ทำกลุ่มกิจกรรมนั้นก็จะต้องนำเนื้อหาของการสร้างกลุ่มเรียนรู้แฝงไปด้วยตลอดเวลา นั่นคือจะต้องเสริมความรู้ให้แก่สมาชิกกรรมการ อย่างสม่ำเสมอในเนื้อหาและช่วงเวลาที่เหมาะสม

นอกจากนั้น จิตติ มงคลชัยอรัญญา (๒๕๔๐, อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, ๒๕๔๖) ยังได้นำประสบการณ์ตรงของตนเองมาถ่ายทอดผ่านแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มว่า การที่กลุ่มจะสามารถจัดตั้งและดำรงอยู่ได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลายอย่างที่ยึดกันขึ้นเป็นกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ประกอบด้วย

๑. การปลูกจิตสำนึก (Conscientization) ที่หมายถึง การทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดความตระหนักว่าตนเองกำลังมีปัญหาอยู่ และทำให้สมาชิกเกิดความต้องการที่จะแก้ไขปัญหานั้นให้หมดสิ้นไป ตามกำลังและความสามารถของตนเอง ซึ่งถ้าสมาชิกมีจิตสำนึกในเรื่องของการที่จะแก้ไขปัญหาก็จะนำมาสู่การรวมตัวกันในกระบวนการที่ ๒

๒. การรวมพลัง (Organization) คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากสมาชิกได้มีคุณสมบัติดังที่กล่าวแล้วข้างต้น เกิดความตระหนักอยากแก้ไขปัญหาก็ได้มีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยน หรือตกลงที่จะดำเนินการบางอย่างร่วมกัน ซึ่งความเป็นกลุ่มก็จะเริ่มเกิดหลังจากที่สมาชิกได้มีการตัดสินใจร่วมกันว่าจะทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ในขั้นตอนนี้อาจจะมีการเลือกตั้งตัวแทน มาทำหน้าที่ในการประสานความคิด ทำหน้าที่ในการดำเนินการติดต่อในนามของกลุ่มและผู้แทนนั้น อาจจะเป็นผู้ที่จะทำให้สมาชิกทำกิจกรรมในทิศทางที่ได้ตกลงกันไว้

๓. การส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology) ซึ่งจำเป็นในการประยุกต์ใช้ที่จะปรับ หรือแก้ไขปัญหามาของตนเอง กระบวนการทางเทคโนโลยีนี้อาจจะเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สมาชิกที่มาร่วมต่างก็ได้ความมากขึ้น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างที่พบเห็นได้บ่อย ๆ ก็คือ การรวมตัวของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มทำนา กลุ่มปลูกมะม่วง กลุ่มปลูกสับปะรด กลุ่มเลี้ยงไก่ เป็นต้น กระบวนการนี้ออกเหนือจากสมาชิกจะมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ก็อาจจะสามารถเพิ่มความรู้ทางเทคโนโลยี โดยเชิญผู้ที่มีความรู้เหนือกว่า ซึ่งอาจเป็นคนในหมู่บ้านนั้นหรือหมู่บ้านใกล้เคียงมาเป็นผู้ให้ความรู้ หรือถ้าจำเป็นก็อาจเชิญวิทยากรมาจากหน่วยงานภายนอกก็ได้

๔. การบริหารการจัดการ (Management) แม้จะมีเนื้อหาที่ค่อนข้างกว้าง แต่ จิตติ มงคลชัยอรัญญา ได้ยกตัวอย่างว่าสำหรับการบริหารและการจัดการที่ดีในกลุ่มนั้น อาจประกอบด้วย การทำบัญชีเพื่อสร้างหลักฐานให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจ การบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือข้อตกลงต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น บันทึกรายงานการประชุม บันทึกข้อตกลง บันทึกระเบียบที่ได้ตกลงกันไว้ การกำหนดกฎระเบียบของกลุ่ม การประสานงานภายในและภายนอก การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การกระจายผลประโยชน์ของกลุ่มและการระดมทรัพยากร

๕. กระบวนการสนับสนุน (Support) ในกรณีที่กลุ่มได้ผ่านกระบวนการทั้ง ๔ มาแล้ว สำหรับบุคคลภายนอกที่มีบทบาทในการส่งเสริมในการพัฒนาของกลุ่มนี้ ก็น่าที่จะหาวิธีการสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นวัสดุอุปกรณ์ หรือปัจจัยต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการเงินเพื่อที่จะให้กลุ่มนั้นได้มีศักยภาพสูงขึ้น หากจะรอแต่ทรัพยากรภายในแต่อย่างเดียว การแก้ไขปัญหา ก็จะเป็นไปอย่างล่าช้าอาจไม่ทันการณ์ อย่างไรก็ตามการสนับสนุนใด ๆ นั้นต้องตระหนักว่ากลุ่มจะต้องผ่านกระบวนการทั้ง ๔ มาก่อน ซึ่งถ้าผ่านกระบวนการทั้ง ๔ แล้ว ก็เท่ากับว่ากลุ่มได้เตรียมระบบหรือกลไกบางอย่างในการที่จะรับการสนับสนุนจากภายนอก และสามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่ทำลายอุดมการณ์ในการช่วยเหลือตนเอง

จากการแบ่งประเภทของกลุ่มดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประเภทของกลุ่มนั้นแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่มหลัก ดังนี้ ๑) กลุ่มที่เป็นทางการ ๒) กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ๓) กลุ่มการเรียนรู้ และ ๔) กลุ่มกิจกรรม ซึ่งกลุ่มประเภทที่เป็นทางการนั้น จะมีระเบียบแบบแผน ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน ส่วนกลุ่มที่ไม่เป็นทางการนั้นจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติ จะมีระเบียบ ข้อบังคับและข้อกำหนด ที่ยืดหยุ่นไม่ได้เป็นแบบแผนที่ค่อนข้างจะตายตัวเหมือนกันกับกลุ่มอย่างเป็นทางการ ส่วนกลุ่มของการเรียนรู้ นั้น จะเน้นไปในแนววิชาการ ส่วนกลุ่มกิจกรรมนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้การผสมผสานทั้งความรู้และวิทยาการในด้านต่างๆ เข้าไปด้วย และการที่กลุ่มเหล่านี้มีการตั้งขึ้นและดำรงอยู่ได้นั้น จะต้องเกิดขึ้นจากกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึก การรวมพลัง การส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยี การบริหารจัดการตลอดจนมีกระบวนการสนับสนุน เพื่อที่จะทำให้กลุ่มมีศักยภาพ และสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

๕.๕ แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำชุมชน

๕.๕.๑ ความหมายของผู้นำ

กี วังศ์พุม (๒๕๔๒, น. ๑๔-๑๕) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำไว้ ๕ ประการ คือ

๑. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่ม เปรียบเสมือนแกนของกลุ่ม เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง

๒. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่วางไว้ แม้แต่เพียงชี้แนะนำให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่มออกนอกกลุ่มนอกทางด้วย

๓. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำกลุ่มได้

๔. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่างคือสามารถสอดแทรกอิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด

๕. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (๒๕๓๔, น.๙๔) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ดังนี้

๑. ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลในที่ต้องต่อการกระทำของผู้อื่น

๒. ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลในการที่ต้องต่อการกระทำของผู้อื่นมากกว่าคนอื่นๆ ในกลุ่มหรือองค์การที่เขาปฏิบัติงาน

๓. ผู้นำ คือ ผู้ที่ใช้อิทธิพลมากในการกำหนดเป้าหมายหรือปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์การ ได้กำหนดปัจจัยของผู้นำ ดังนี้

๓.๑ คุณลักษณะทางร่างกาย เช่น อายุ ส่วนสูง รูปร่าง และน้ำหนัก โดยหลายคนเชื่อว่าผู้นำที่มีประสิทธิภาพควรจะเป็นชายรูปร่างใหญ่กำยำ มีเสียงทุ้ม และแข็งแรงกว่า ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ดังเช่น การรับราชการทหารและตำรวจก็ได้วางข้อจำกัดบางอย่างต่อส่วนสูง และน้ำหนักของบุคคลเอาไว้

๓.๒ ภูมิหลังทางสังคม เช่น การศึกษา สถานภาพสังคม และความคล่องตัว สำหรับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่สูงจะเป็นข้อได้เปรียบต่อการบรรลุสถานภาพของความเป็นผู้นำ บุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่ต่ำสามารถก้าวไปสู่ตำแหน่งระดับสูงภายในอุตสาหกรรมปัจจุบันมากขึ้นกว่าสิบแปดปีที่ผ่านมาและในปัจจุบันผู้นำจะมีความรู้มากขึ้น

๓.๓ สติปัญญา การศึกษาหลายอย่างที่ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง สติปัญญา และสถานภาพของความเป็นผู้นำได้ชี้ให้เห็นว่าผู้นำจะมีดุลยพินิจ ความเด็ดขาด ความรู้ที่เหนือกว่า

๓.๔ บุคลิกภาพ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น ความตื่นตัว ความเชื่อมั่นตนเองและความซื่อสัตย์

๓.๕ คุณลักษณะทางงานผู้นำจะต้องมีความต้องการความสำเร็จและความรับผิดชอบที่สูง ผลลัพธ์เหล่านี้เสนอว่าผู้นำจะเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจที่สูง และต้องการความสำเร็จ

๓.๖ คุณลักษณะทางสังคม ผู้นำจะเป็นส่วนร่วมที่กระตือรือร้นภายในกิจกรรมหลากหลายเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นและสามารถสร้างความสามัคคี ความไว้วางใจ และความยึดเหนี่ยวของกลุ่ม

จากการให้ความหมายของคำว่าผู้นำของนักวิชาการข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้นำนั้นหมายถึง ผู้ที่เป็นศูนย์กลางของเหล่าบรรดาสมาชิก และมีอิทธิพลที่สามารถนำพาสมาชิกไปสู่เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งปัจจัยของการเป็นผู้นำนั้นจะแตกต่างกันออกไป อันประกอบด้วย คุณลักษณะทางร่างกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ และความสามารถในการประสาน และการเข้าสังคม

๕.๕.๒ ประเภทของผู้นำ

เฉลา ประเสริฐสังข์ (๒๕๔๒, น.๕๙) แบ่งประเภทของผู้นำที่เป็นที่รู้จักและยอมรับกันทั่วโลกมีอยู่ ๒ แบบ คือ

๑. ผู้นำแบบใช้อำนาจ (Autocratic Style) หมายถึง ผู้นำที่ใช้อำนาจตามแบบอนุรักษนิยมหรือแบบที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นประเพณีผู้นำมีหน้าที่ตัดสินใจทุกอย่างแสดงตัวต่อผู้อยู่ใต้บังคับว่าตนเองเป็นผู้นำและคาดหวังที่จะให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามทุกอย่างตามที่ตนบอก ผู้นำประเภทนี้อาจรับฟังหรือไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาก็ได้ แต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่เคยได้รับคำบอกวาทให้เขาแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลเพื่ออะไร

๒. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) หมายถึง ผู้นำที่ใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ กล่าวคือ ผู้นำแบบนี้จะมีพฤติกรรมการทำงานที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๒.๑ ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาร่วมในการตัดสินใจ

๒.๒ มีลักษณะเป็นมิตรและสนับสนุนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเมื่อต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะร่วมกันทำ ดังต่อไปนี้

๑) พยายามมองหาปัญหาให้ชัดเจน

๒) เสนอทางแก้ไข

๓) เลือกแนวทางแก้ไขที่อาจเป็นไปได้

สมเกียรติ ยมจินดา (๒๕๕๑, น.๒๘-๓๒) แบ่งประเภทของผู้นำโดยพิจารณาหลัก ๓ ประการ คือ

๑. ผู้นำซึ่งได้มาโดยอำนาจ

๒. วิธีการที่ผู้นำใช้อำนาจ

๓. บทบาทที่ผู้นำแสดง

เฉลา ประเสริฐสังข์ (๒๕๔๒, น.๒) กล่าวถึงทักษะของความเป็นผู้นำ ได้พิจารณาจากความชำนาญที่ผู้นำใช้ซึ่ง "ความชำนาญ" ในที่นี้หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ได้มาจากความรู้ของเขาและปฏิบัติออกมาเป็นการกระทำ โดยผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถพื้นฐาน ๓ ประการ คือ

๑. ทักษะทางอาชีพเฉพาะ (Technical skills) หมายถึง ความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้นำในเชิงวิชาการเฉพาะหรือเทคโนโลยีเฉพาะสาขา เช่น เป็นนักบัญชี วิศวกร นักกฎหมายแพทย์หรืองานประเภทช่างฝีมือต่างๆ ซึ่งความชำนาญเฉพาะสาขานี้เป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติตามปกติของเขาในหน่วยงานนั้นๆ

๒. ทักษะทางด้านความนึกคิด (Conceptual Skills) หมายถึง ความสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งหมด โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ทางปรัชญา ศาสนาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และสังคมศาสตร์อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ทำให้ผู้บังคับบัญชามีความสามารถในการที่จะประสบความสำเร็จทั้งภายในและภายนอกองค์กร

๓. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human skills) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับคนทั่วไปอย่างไรก็ตาม ผู้นำจะใช้ทักษะแต่ละชนิดเหล่านี้มากน้อยแค่ไหน ย่อมจะขึ้นอยู่กับระดับการบริหาร ตั้งแต่ระดับของหัวหน้างานจนกระทั่งถึงระดับของผู้บริหารสูงสุด ทักษะในการบริหารก็จัดเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานราบรื่นและถ้าทักษะดีแน่นอนบทบาทของผู้นำย่อมดีตามมาด้วย และการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้หน้านั้น ผู้นำจะต้องนำมาใช้ประโยชน์ให้ดี ถูกทางและใช้ให้ถูกกาลเทศะด้วย

จากการแบ่งประเภทของนักวิชาการในข้างต้น สรุปประเภทของผู้นำได้ดังนี้ ๑) ผู้นำแบบใช้ความคิดของส่วนตัวเป็นหลัก ๒) ผู้นำแบบร่วมกันคิดและร่วมกันตัดสินใจ แต่ทั้งสองประเภทนี้ก็จำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการใช้อำนาจ ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้วิธีการใช้อำนาจของผู้นำจะเชื่อมโยงกับพื้นฐานทางด้านความคิด อุปนิสัย ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและความสามารถของแต่ละบุคคล องค์ประกอบเหล่านี้ส่งผลให้การแสดงออกต่อการรับบทบาทในการเป็นผู้นำนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละคน

๕.๕.๓ บทบาทและหน้าที่ของผู้นำ

การปฏิบัติงานในองค์การหรือหน่วยงานต่างๆ นอกจากจะต้องแบ่งระดับการปฏิบัติงานแล้วยังจะต้องมีการแบ่งงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีหัวหน้างานหรือผู้ที่หน่วยงานมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบงานตามลักษณะหน้าที่ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามบทบาทและหน้าที่ของผู้นำได้มีผู้จำแนกไว้หลายแบบ ซึ่งบางแบบก็มีความสอดคล้องกันบางรูปแบบก็มีความแตกต่างกัน ดังนี้

สุมเมธ เดียววิศเรศ (๒๕๒๗, น.๗๐-๗๓) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้นำไว้ ๑๔ ประการ ดังนี้

๑. ผู้นำในฐานะผู้บริหาร จะเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มที่อยู่ในองค์การเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยดี โดยจะเป็นผู้ที่ควบคุมนโยบายและกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มรับผิดชอบนโยบายให้เป็นไปด้วยดี

๒. ผู้นำในฐานะผู้วางแผน จะเป็นผู้วางแผนปฏิบัติงาน เป็นผู้ตัดสินใจว่าบุคคลในกลุ่มของตนผู้ใดควรใช้วิธีการอย่างไร และใช้สิ่งใดมาประกอบเพื่อให้งานบรรลุตามความต้องการ มีหน้าที่ดูแลด้วยว่าแผนที่วางไว้มีการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

๓. ผู้นำในฐานะผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำมีสิทธิในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือการกำหนดนโยบายของกลุ่มหรือหมู่คณะเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

๔. ผู้นำในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำจำเป็นต้องทำหน้าที่คล้ายกับผู้ชำนาญการในสาขาวิชาชีพ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ได้บังคับบัญชา เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้และความชำนาญ

๕. ผู้นำในฐานะเป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก สมาชิกภายในกลุ่มย่อยไม่สามารถที่จะทำการติดต่อกับบุคคลภายนอกได้ในขณะเดียวกันพร้อมๆ กัน ผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและความสามารถที่จะทำหน้าที่แทนกลุ่มได้

๖. ผู้นำในฐานะผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ผู้นำต้องคอยดูแลความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากร หากสมาชิกภายในกลุ่มไม่มีความเข้าใจแล้วอาจเกิดความแตกแยกขึ้นได้

๗. ผู้นำในฐานะผู้ให้คุณและให้โทษ ผู้เกี่ยวข้องกับการเสนอให้คุณและโทษแก่ผู้อื่น จะกลายเป็นผู้มีอำนาจและเป็นผู้นำในที่สุด คุณและโทษดังกล่าวอาจเป็นการขึ้นเงินเดือนตัดเงินเดือน การมอบหมายงานให้มากหรือน้อย ให้งานที่ยากหรือง่ายได้ทั้งสิ้น ซึ่งความเสียหายอาจจะเกิดขึ้น แก่หน่วยงานได้ ถ้าหากผู้นำมอบอำนาจประเภทนี้ให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมากเกินไป

๘. ผู้นำในฐานะผู้ไกล่เกลี่ย ผู้นำที่เกิดขึ้นในภาวะที่มีการขัดแย้งภายในองค์กร หรือหน่วยงาน ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหาย ผู้นำจึงเป็นผู้ที่คอยประสานความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยการไกล่เกลี่ยคู่กรณีให้มีความเข้าใจกัน

๙. ผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลตัวอย่าง บุคคลที่มีความประพฤติดีหรือปฏิบัติงานดี จนได้รับการยกย่องเสมอว่าเป็นตัวอย่างอันดีของหน่วยงาน มักจะมีโอกาสกลายเป็นผู้นำของผู้อื่น ได้โดยง่าย

๑๐. ผู้นำในฐานะสัญลักษณ์ของกลุ่ม ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม มีความสำคัญต่อการดำรงหรือคงอยู่ของกลุ่ม แต่การที่คนหมู่มากมาอยู่รวมกันนั้นจะทำให้มีความ สามัคคีกันอยู่ตลอดย่อมเป็นเรื่องลำบาก แต่จะมีบางคนที่ได้รับการยกย่องจากกลุ่มคนทั้งหลาย ภายในกลุ่มให้เป็นตัวแทนของกลุ่มโดยจะดีกับเขาเสมอไม่ว่าในโอกาสใดๆ ก็ตามขณะเดียวกัน บุคคลผู้นี้ก็รักและยึดกลุ่มเป็นสรณะของเขาด้วย บุคคลผู้นี้จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มอำนาจ ของเขาที่มีถึงสูงสุดเหนือจิตใจของคนทุกคนภายในกลุ่ม

๑๑. ผู้นำในฐานะตัวแทนรับผิดชอบ หน่วยงานบางแห่งจะมีผู้นำที่อาสาเข้ารับผิดชอบ ต่อการตัดสินใจ และการกระทำบางอย่างของบุคคลบางคนในกลุ่มหรืออาจจะรับผิดชอบต่อกิจการ ทั้งหมดที่คนในกลุ่มนั้นกระทำ หรือกระทำเหตุใดๆ ในบางโอกาส และต่อมากลุ่มจึงมอบหมายให้บุคคล ใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจตัดสินใจและกระทำการใดๆ แทนกลุ่มได้

๑๒. ผู้นำในฐานะผู้มีอุดมคติ ผู้นำบางคนเป็นผู้กำหนดอุดมคติ สร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลที่แวดล้อมเขา บางครั้งอาจเป็นผู้กำหนดคุณธรรมประจำใจ และกำหนดขนบธรรมเนียมที่ใช้ปฏิบัติภายในกลุ่ม อุดมคติดังกล่าวในตอนแรกอาจเป็นคำพูดของเขา ที่ใครๆ พากันนิยมและประพฤติปฏิบัติตาม ต่อมาทำให้กลายเป็นอุดมคติที่เป็นทางการของกลุ่มไป

๑๓. ผู้นำในฐานะบิดาผู้มีแต่ความกรุณา ผู้นำชนิดนี้จะวางตนเป็นผู้อาวุโสของกลุ่ม มีบุคลิกน่านับถือ เป็นบิดาของกลุ่ม จะว่ากล่าวดูดำว่าใครใคร่ก็ตามจะไม่มีใครถือโกรธ เพราะทุกคน ทราบดีทั่วกันว่าเบื้องหลังการดูดำว่ากล่าวนั้น ล้วนแล้วแต่เต็มไปด้วยความรักความหวังดีอยู่ด้วยเสมอไป ผู้นำดังกล่าวจะเป็นที่พึงพอใจที่คอยช่วยเหลือแก่ทุกคนเมื่อมีความทุกข์

๑๔. ผู้นำในฐานะผู้รับความผิดแทน ผู้นำชนิดนี้เป็นความหวังของกลุ่ม เมื่อใดมีความ เสียหายเกิดขึ้นผู้นำชนิดนี้จะถูกลงโทษหรือรับโทษนั้นๆ แทนกลุ่ม โดยทั่วไปคนเราต่างก็ไม่ต้องการ รับผิดชอบเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น แต่พากันชดทอดความผิดให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งการ ชดทอดเช่นนี้ ทำให้ผู้ถูกชดทอดกลายเป็นผู้นำขึ้นมา เพราะเมื่อเหตุการณ์ร้ายๆ นั้นผ่านพ้นไป ผู้คนก็จะพากันเห็นใจที่เขาต้องรับเคราะห์กรรมแทนพวกตนแต่เพียงผู้เดียว

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (๒๕๒๙, น.๙๕-๙๖) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้นำ ดังนี้

๑. ผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ร่วมกัน ได้แก่ การอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับคนในกลุ่มและเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีความสามัคคีกลมเกลียว

๒. ผู้ปฏิบัติการกิจของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ ความรับผิดชอบในกระบวนการวิการทำงานด้วยความมั่นคงและเข้าใจได้ และเขาจะต้องทำให้กลุ่มทำงานนั้นให้บรรลุเป้าหมาย

๓. ผู้อำนวยการให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่มจะต้องปฏิบัติงานในทางที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์กันและปฏิบัติการด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม การติดต่อสื่อสารที่มีเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการช่วยให้หน้าที่นี้บรรลุเป้าหมายจากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้นำ ผู้นำต้องมีบทบาทและหน้าที่โดยเป็นผู้ประสานงาน วางแผน กำหนดนโยบาย ตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก คอยดูแลความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ไกล่เกลี่ยเมื่อเกิดภาวะที่มีการขัดแย้งภายในกลุ่ม เป็นบุคคลตัวอย่าง และเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มที่จะนำพากลุ่มให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้นำของนักวิชาการที่ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า ผู้นำจะต้องมีบทบาทและหน้าที่ในหลายทักษะ ไม่ว่าจะเป็นด้านการประสานงาน การวางแผน ผู้กำหนดนโยบาย เป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เป็นผู้กำกับดูแลควบคุม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดกับสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งเป็นผู้ที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในประเด็นข้อขัดแย้งต่างๆ เพื่อให้เกิดความประนีประนอมกันภายในกลุ่ม รวมทั้งเป็นผู้สร้างกำลังใจให้กับสมาชิก อีกทั้งเป็นผู้นำพากลุ่มไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

๕.๔ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองพ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๒ (๑) พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดใดในท้องที่ใด มีบริเวณเพียงใด และจะให้ใช้บังคับทั้งหมดทุกมาตราหรือยกเว้นมาตราใดให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา สำหรับองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งและวรรคสอง การใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ให้ เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ ที่สาธารณะ หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดิน นอกจากที่รกร้างว่างเปล่า และหมายความรวมถึงถนนและ ทางน้ำด้วย

สถานสาธารณะ หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชน ใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม

ถนน หมายความว่า รวมถึง ทางเดินรถ ทางเท้า ขอบทาง ไหล่ทางทางข้ามตามกฎหมาย ว่าด้วยการจราจรทางบก ตรอก ซอย สะพาน หรือถนนส่วนบุคคลซึ่งเจ้าของยินยอมให้ประชาชน ใช้เป็นทางสัญจรได้

ทางน้ำ หมายความว่า ทะเล ทะเลสาบ หาดทรายชายทะเลอ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง คับคลอง บึง คู ลำราง และหมายความรวมถึงท่อระบายน้ำด้วย อาคาร หมายความว่า ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน เรือ แพ ตลาด คลังสินค้า สำนักงาน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่ หรือเข้าใช้สอยได้และหมายความรวมถึงอัมจันทร์ เขื่อน ประตุน้ำ อุโมงค์ หรือป้ายตามกฎหมาย ว่าด้วยการ ควบคุมอาคารด้วย สิ่งปลูกสร้าง หมายความว่า อุจจาระ หรือปัสสาวะ รวมตลอดถึงวัตถุอื่นใด ซึ่งเป็นของโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ซากยานยนต์หมายความว่า รถยนต์รถจักรยานยนต์เครื่องจักรกล เรือ ล้อเลื่อน ยานพาหนะอื่น ๆ ที่เสื่อมสภาพ จนไม่อาจใช้การได้และหมายความรวมถึงชิ้นส่วนของรถ เครื่องจักรกล หรือยานพาหนะ

เจ้าพนักงานท้องถิ่น หมายความว่า

(๑) นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล

(๒) ประธานกรรมการสุขาภิบาล ส สำหรับในเขตสุขาภิบาล

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๔) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

(๕) ปลัดเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา

(๖) หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็น ราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า

(๑) ปลัดเทศบาล และรองปลัดเทศบาล สำหรับในเขตเทศบาล

(๒) ปลัดสุขาภิบาล สำหรับในเขตสุขาภิบาล

(๓) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายอำเภอ สำหรับในเขตองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด

(๔) ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตสำหรับในเขต กรุงเทพมหานคร

(๕) รองปลัดเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา

(๖) ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ราชการส่วนท้องถิ่น หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น ข้อกำหนดของท้องถิ่น หมายความว่า ข้อบัญญัติเทศบัญญัติหรือข้อบังคับซึ่งตราขึ้นโดยราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวงกฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณของอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้า มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคารในกรณีที่เป็นตลาด ไม่ว่าจะเป็นตลาดที่ขายอาหารหรือสินค้าประจำวันหรือเฉพาะคราว ให้เจ้าของตลาดมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับตลาด และให้ผู้ครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของตลาดมีหน้าที่รักษาความสะอาดบริเวณตลาดที่ตนครอบครองในการรักษาความสะอาดตามมาตรา นี้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณของอาคาร เจ้าของตลาด หรือผู้ครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของตลาด จะมอบหมายให้คนหนึ่งคนใดหรือหลายคนเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดแทนตนก็ได้ และให้ผู้ได้รับมอบหมายมีหน้าที่และความรับผิดชอบผู้มอบหมาย ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ และพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจหาตัวผู้รับมอบหมายได้ให้ถือว่าไม่มีการมอบหมาย และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณของอาคารเจ้าของตลาด หรือผู้ครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของตลาด เป็นผู้รับผิดชอบในการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖ ให้บุคคลตามมาตรา ๖ มีอำนาจแจ้งผู้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้มิให้กระทำการหรือให้แก้ไขการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกแจ้งหรือผู้ถูกห้าม ไม่ปฏิบัติตาม ให้รีบแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ เพื่อใช้เป็นหลักฐานว่าตนมิได้กระทำความผิดตามมาตรา นี้

มาตรา ๘ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินผู้ใด

(๑) วางกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือปลูกต้นไม้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งหรือมีสภาพกรุกร้าง หรือปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ในกระถางต้นไม้หรือที่บริเวณภายนอกของอาคาร

(๒) ปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้หรือธัญพืชที่ตนปลูกไว้หรือที่ขึ้นเองในที่ดินของตนให้เหี่ยวแห้งหรือมีสภาพกรุกร้างหรือปล่อยปละละเลยให้มีการทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในบริเวณที่ดินของตนถ้าการปล่อยปละละเลยตาม (๒) มีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙ ห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน หรือในสถานสาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือในบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้

มาตรา ๑๐ การโฆษณาด้วยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ จะกระทำต่อเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาตด้วยการขออนุญาต การอนุญาต การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และการงดเว้นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง และในกฎกระทรวงดังกล่าวต้องกำหนดให้ชัดเจน ว่ากรณีใดพึง อนุญาตได้หรืออนุญาตไม่ได้และกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตไว้ด้วยความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของราชการส่วนท้องถิ่นราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้ หรือเป็นการโฆษณาด้วยการปิดแผ่นประกาศ ณ สถานที่ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้เพื่อการนั้นหรือเป็นการโฆษณาในการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ว่า

มาตรา ๑๑ การโฆษณาตามมาตรา ๑๐ โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับอนุญาตแต่มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้โฆษณาปลด รื้อ ถอน ขูด ลบ หรือล้างข้อความหรือภาพนั้นภายในเวลาที่กำหนดถ้าการโฆษณาดังกล่าวตามวรรคหนึ่งมีข้อความหรือภาพที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือลามกอนาจาร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปลด รื้อ ถอน ขูด ลบ หรือล้างข้อความหรือภาพนั้นได้เองโดยคิดค่าใช้จ่ายจากผู้โฆษณาตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริง

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้ผู้ใดขูด กระเทาะ ชีด เขียน พ่นสีหรือทา ให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ที่กำแพงที่ติดกับถนน บนถนน ที่ต้นไม้หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่อยู่ติดกับถนนหรืออยู่ใน ที่สาธารณะ เว้นแต่เป็นการกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้

มาตรา ๑๓ เจ้าของรถซึ่งใช้บรรทุกสัตว์กรวด หิน ดิน เลน ทราย สิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือสิ่งอื่นใด ต้องจัดให้รถนั้นอยู่ในสภาพที่ป้องกันมิให้มูลสัตว์หรือสิ่งดังกล่าวตกหล่น ร่วงไหล ปลิว ฟุ้งกระจายลงบนถนนในระหว่างที่ใช้ รถนั้น รวมทั้งต้องป้องกันมิให้น้ำมันจารกรั่วไหลลงบนถนน ถ้ามีกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าพนักงานจราจรหรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจรมีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี่นำรถไปที่สถานีตำรวจ ที่ทำการขนส่ง หรือสำนักงานขององค์การปกครอง ท้องถิ่น และยึดรถนั้นไว้จนกว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองรถจะชำระค่าปรับ

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) ปลอยสัตว์นำสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้

(๒) ปลอยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนและมิได้ขจัดมูลดังกล่าวให้หมดไปความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้นำขบวนสัตว์หรือฝูงสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนน และได้เสียค่าธรรมเนียมรักษาความสะอาดตามข้อกำหนดของท้องถิ่น

มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดล้างรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนบนถนนหรือสถานสาธารณะ และทำให้ถนนหรือสถานสาธารณะสกปรกเลอะเทอะ

มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ส่วนหนึ่งส่วนใดของถนนเป็นสถานที่ซ่อมเปลี่ยนแปลง ต่อเติม หรือติดตั้งอุปกรณ์รถยนต์รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อนความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การแก้ไขรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนที่เครื่องยนต์ขัดข้องหรืออุปกรณ์ชำรุดขณะใช้ถนน เพื่อให้รถหรือล้อเลื่อนดังกล่าวใช้การได้ต่อไป

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ทางเท้าชำรุดเสียหาย

(๒) จอดหรือขับขี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อน บนทางเท้า เว้นแต่เป็นการจอดหรือขับขี่เพื่อเข้าไปในอาคารหรือมีประกาศของเจ้าพนักงานจราจรผ่อนผันให้จอดหรือขับขี่ได้

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดตั้ง วาง หรือกองวัตถุใด ๆ บนถนนเว้นแต่เป็นการกระทำในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) ประงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ

(๒) ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ประงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือในสถานสาธารณะ

(๓) ขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อน บนถนนหรือในสถานสาธารณะความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การประงอาหารหรือการขายสินค้าตาม (๑) หรือ (๒) ในถนนส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้อยู่ในรถยนต์หรือผู้ขับขี่หรือผู้นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ซื้อสินค้าที่ขาย หรือจำหน่ายในสถานสาธารณะหรือบนถนนยกเว้นถนนส่วนบุคคล

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดจูง ไ่ หรือต้อนสัตว์ลงไปทางน้ำซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปิดประกาศห้ามไว้ ณ บริเวณดังกล่าว

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง จัดการขนย้ายวัตถุดังกล่าวออกไปให้ห่างจากทางน้ำภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด และถ้าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำหรือทำให้ท่อระบายน้ำ คูคลอง ตื้นเขินให้มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งแก้ไขให้ทางน้ำดังกล่าวคืนสู่สภาพเดิม ถ้าละเลยเพิกเฉยนอกจากมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติต่อไป

มาตรา ๒๔ เจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและหรือเครื่องดื่มซึ่งจัดสถานที่ไว้สำหรับบริการลูกค้าได้ในขณะเดียวกันไม่ต่ำกว่ายี่สิบคน ต้องจัดให้มีส้วมที่ต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้ลูกค้าใช้ในระหว่างเปิดทำการค้า ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่เจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและหรือเครื่องดื่มซึ่งจัดให้มีขึ้นในบริเวณงานเทศกาลหรืองานใดเป็นการเฉพาะคราว

มาตรา ๒๕ เจ้าของสถานบริการการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซสำหรับยานพาหนะ ต้องจัดให้มีส้วมที่ต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือเท หรือกองกรวด หิน ดิน เลนทราย หรือสิ่งอื่นใดในบริเวณที่ได้ปลูกหญ้าหรือต้นไม้ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นหรือราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดโค่นต้นไม้ตัด เด็ด หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เกิดความเสียหายหรือน่าจะเป็นอันตรายแก่ต้นไม้ หรือใบ ดอก ผล หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นไม้ที่ปลูกไว้หรือขึ้นเองตามธรรมชาติในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของผู้ได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือให้โค่นหรือตัดต้นไม้จากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยหรือจูงสัตว์เข้าไปในบริเวณที่ราชการส่วนท้องถิ่นหรือราชการส่วนอื่น หรือรัฐวิสาหกิจได้ปลูกหรืออนุญาตให้ผู้อื่นปลูกหญ้าหรือต้นไม้ และได้ปิดประกาศหรือปักป้ายห้ามไว้

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะซึ่งมิใช่สถานที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้เพื่อการนั้น

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) บ้วนหรือถ่มน้ำลาย เสมหะ บ้วนน้ำหมาก สั่งน้ำมูก เทหรือทิ้งสิ่งใด ๆ ลงบนถนนหรือบนพื้นรถหรือพื้นเรือโดยสาร

(๒) ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในสถานสาธารณะนอกอาณาเขตหรือที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยลงบนที่สาธารณะ

(๒) ปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่ดินของตนในสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองเรือหรืออาคารประเภทเรือนแพ ซึ่งจอดหรืออยู่ในท้องที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังไม่ได้จัดส้วมสาธารณะหรืออาณาเขตสำหรับทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในที่สาธารณะหรือในสวนสาธารณะ

มาตรา ๓๕ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำความด้วยประการใด ๆ ให้คอมไฟ ป้าย ศาลาที่พัก ม้านั่ง ส้วม หรือสิ่งอื่นใดที่ราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจได้จัดทำไว้เพื่อสาธารณชนเกิดความเสียหายหรือใช้ประโยชน์ไม่ได้

มาตรา ๓๖ ห้ามมิให้ผู้ใดป็นป้าย นั่ง หรือขึ้นไปบนรั้ว กำแพง ต้นไม้ หรือสิ่งค้ำยันต้นไม้ในที่สาธารณะ

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ผู้ใดยืน นั่ง หรือนอนบนราวสะพานสาธารณะหรือนอนในที่สาธารณะ

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเล่นว้าว ฟุตบอล ตะกร้อ หรือกีฬาใด ๆ บนถนน หรือในสถานสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสถานสาธารณะ ที่มีประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นห้ามไว้

มาตรา ๓๙ ห้ามมิให้ผู้ใดติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นการกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้ หรือเป็นการวางไว้เพียงชั่วคราวการติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะโดยมิได้มีหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับอนุญาตแต่มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งปลดหรือถอดถอนภายในเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นละเลย เพิกเฉย นอกจากมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติต่อไป

มาตรา ๔๐ ห้ามมิให้ผู้ใดติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งใด ๆ ที่อาคาร ในลักษณะที่สกปรกรกรุงรัง หรือไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ ถ้ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นให้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้เก็บหรือจัดทำให้เป็นที่เรียบร้อย ถ้าผู้ติดตั้ง เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารละเลย เพิกเฉย นอกจากมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติต่อไป

มาตรา ๔๑ เจ้าของอาคารซึ่งตั้งอยู่ในระยะไม่เกินสี่สิบเมตรจากขอบทางเดินรถที่มีผิวจราจรกว้างไม่ต่ำกว่าแปดเมตร และที่ผู้สัญจรไปมาอาจเห็นอาคารหรือบริเวณของอาคารได้จากถนนนั้น ต้องดูแลรักษาอาคารนั้นมีให้สกปรกรกรุงรังสถานสาธารณะ

มาตรา ๔๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะให้คำแนะนำผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล เมืองพัทยา และองค์การปกครองท้องถิ่นอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด และของปลัดกระทรวงมหาดไทยสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด

มาตรา ๔๓ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีประธานกรรมการสุขาภิบาล ปลัดเมืองพัทยา มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของตนในกรณีที่ได้มีการมอบหมายให้รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการจังหวัดนายอำเภอ เทศมนตรี หรือปลัดเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล ปลัดสุขาภิบาล หรือผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นช่วยปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ได้รับมอบหมายมีหน้าที่รับผิดชอบ เช่นเดียวกับผู้มอบหมาย

มาตรา ๔๔ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) โฆษณาให้ประชาชนได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) สอดส่องและกวดขันไม่ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้โดยเคร่งครัด
- (๓) ตักเตือนผู้กระทำความผิด หรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือขจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป

(๔) จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เชื่อฟังคำตักเตือนและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๕ เมื่อมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นในท้องที่ใด และพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจทราบตัวผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นทุกคนร่วมกันขจัดหรือแก้ไขไม่ให้สิ่งที่ผิดกฎหมาย ปรากฏอยู่ในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะอีกต่อไป ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดหาอุปกรณ์และอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการและให้วางระเบียบการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้กระทำความผิดจัดการลบ ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง ปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไปภายในระยะเวลาที่ กำหนด ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอันเลิกกัน ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นจัดทำให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดทำความสะอาด หรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่การชดใช้ค่าใช้จ่ายไม่ลบล้างการกระทำความผิดหรือระงับการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

มาตรา ๔๗ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้าหรืออยู่ในสถานสาธารณะ ประกาศนั้นให้ติดตั้งหรือแขวนไว้ในบริเวณสถานสาธารณะที่ห้ามนั้นซึ่งเห็นได้ง่าย

มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสิบห้าวัน แล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไปค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งตามมาตรา ๕๑ กึ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ วรรคสาม ค่าธรรมเนียมและค่าปรับที่เปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นพร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัว เมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ประชาชนผู้พบเห็นอาจแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า และให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๕๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ มาตรา ๑๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ได้ประกาศตามมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๕๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๕๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๕๕ ผู้ใดขัดขืนหรือข่มขู่บรรทุกมูลสัตว์กรวด หิน ดิน เลน ทราย มูลฝอย หรือมีน้ำมัน และวัตถุดังกล่าวได้ตกลงเล่น ปลิว พุ่งกระจาย หรือรั่วไหลลงบนถนน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท

มาตรา ๕๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๕๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๕๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาทนอกจากต้องระวางโทษปรับตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษปรับอีกวันละหนึ่งร้อยบาทเรียงรายวัน จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง

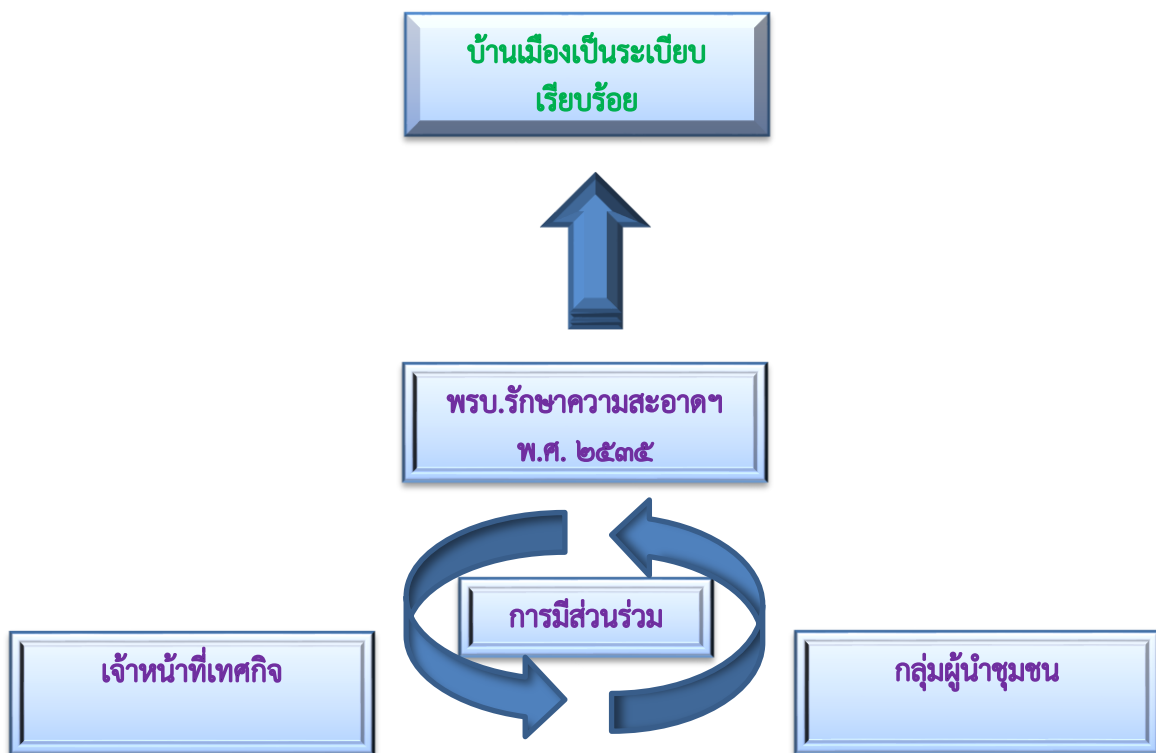
มาตรา ๕๙ พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามที่มีการแจ้งความนั้น

มาตรา ๖๐ บรรดาคำขออนุญาตที่ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ การอนุญาต และใบอนุญาตที่ได้ให้ไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือการปฏิบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต ตามที่ได้รับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี ให้ถือว่าเป็นคำขออนุญาต การอนุญาต และใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๑ อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.๒๕๐๓ ที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงมีผลใช้ได้ต่อไป จนกว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะได้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๖๒ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจ ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไป ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

กรอบแนวคิด

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ แนวทางการดำเนินการ

๖.๑.๑ ขั้นตอนการเตรียมการดำเนินการ

๑) ศึกษาสภาพปัญหาและบริบทเกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในเขตลาดกระบัง

๒) กำหนดวิธีการ แนวทาง และมาตรการแก้ไขเพื่อระดมความคิดโดยการจัดประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนและร่างโครงการ

๖.๑.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ

๑) เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติจัดโครงการฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗

๒) จัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๓) จัดทำแนวทาง วิธีการ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๔) ประสานความร่วมมือและทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง

๕) สร้างกลุ่มผู้นำชุมชนให้มียุทธศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการจัดกิจกรรมบรรยายให้ความรู้ให้กับกลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตลาดกระบังโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทศกิจ

๖) ปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่เทศกิจและกลุ่มผู้นำชุมชน โดยการทำงานจะเป็นไปในลักษณะการรายงานสื่อสารระบบสองทาง (Two-way Communication) ซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสารที่สามารถโต้ตอบ ปรีกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ซึ่งสร้างโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทศกิจ

๖.๑.๓ ขั้นตอนการประเมินผล

๑) จำนวนกลุ่มผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

๒) จำนวนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในพื้นที่เขตลาดกระบังได้รับการแก้ไขโดยการประสานงานจากกลุ่มผู้นำชุมชน

๓) สรุปผลการดำเนินการ และรายงานผู้บริหารทราบ

แผนปฏิบัติการ

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ ๒๕๖๗											
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑.	<u>ขั้นเตรียมการ</u> ศึกษาสภาพปัญหาและบริบท เกี่ยวกับความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมืองใน เขตลาดกระบัง	↔											
๒.	กำหนดวิธีการ แนวทาง และ มาตรการแก้ไขเพื่อระดม ความคิดโดยประชุม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อ วางแผนและร่างโครงการ		↔										
๓.	<u>ขั้นตอนการดำเนินการ</u> เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ จัดโครงการฯ ใน ปีงบประมาณ ๒๕๖๗			↔									
๔.	จัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบให้กับ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง					↔							
๕.	จัดทำแนวทาง วิธีการ และ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน						↔						
๖.	ประสานความร่วมมือและทำ ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง						↔						
๗.	สร้างกลุ่มผู้นำชุมชนให้มียุทธ ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติรักษาความ สะอาดและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕							↔					
๘.	ปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่เทศกิจและกลุ่ม ผู้นำชุมชน								↔		↔		

แผนปฏิบัติการ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ ๒๕๖๗											
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๙.	<u>ขั้นตอนการประเมินผล</u> จำนวนกลุ่มผู้นำชุมชนที่ เข้าร่วมโครงการฯ								←	→			
๑๐.	จำนวนเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลความสะอาด และความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง ในพื้นที่เขตลาดกระบัง ได้รับการแก้ไขโดยการ ประสานงานจากกลุ่ม ผู้นำชุมชน								←	→			
๑๑.	สรุปผลการดำเนินการ และรายงานผู้บริหาร ทราบ												↔

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑ มีกลุ่มผู้นำชุมชนให้เป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่เทศกิจในการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่เขตลาดกระบัง

๗.๒ กลุ่มผู้นำชุมชนมีความรู้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๗.๓ เกิดความสัมพันธ์อันดีและเกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่เทศกิจและกลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตลาดกระบัง

๗.๔ พื้นที่เขตลาดกระบังมีความสะอาด น่าอยู่ สวยงาม และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น เป็นไปตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.๒๕๓๕

๘. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลผลิต (Out Put)

มีกลุ่มผู้นำชุมชนเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่เทศกิจ เพื่อร่วมสอดส่อง ดูแล และตรวจตรา ให้ประชาชนในพื้นที่เขตลาดกระบังมีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ อย่างน้อย ๑ กลุ่ม ภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๗

ผลลัพธ์ (Out Come)

๑. กลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตลาดกระบัง มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และสามารถถ่ายทอดให้กับประชาชนทั่วไปให้ปฏิบัติตาม รวมทั้งลดการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. มีเครือข่ายภาคประชาชนในการร่วม สอดส่อง ดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ในพื้นที่เขตลาดกระบังเพิ่มขึ้น

๓. พื้นที่เขตลาดกระบังมีความสะอาด น่ายู่ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น

๙.๒ การติดตามความก้าวหน้า

๙.๒.๑ จุดที่มีปัญหาในพื้นที่สาธารณะของเขตลาดกระบังได้รับการแก้ไข เมื่อมีการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสผ่านกลุ่มผู้นำชุมชนมายังเจ้าหน้าที่เทศกิจ

๙.๒.๒ รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการแก้ไข รวมทั้งรวบรวมสถิติ จำนวนเบาะแสที่ได้รับจากการแจ้งข้อมูลผ่านกลุ่มผู้นำชุมชน โดยแสดงสถิติ รูปถ่ายการดำเนินงาน ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางต่างๆ ที่ได้รับจากผู้เกี่ยวข้อง

๙.๓ การประเมินผลโครงการ

๙.๓.๑ จัดทำรายงานผลการประเมินผลการดำเนินงานโครงการต่อผู้บริหารกรุงเทพมหานครตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานในระยะต่อไป

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

๑๐.๑.๑ การดำเนินการจัดระเบียบเมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยนั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีจิตสำนึกของประชาชนในพื้นที่เป็นหลักการขับเคลื่อน เมื่อใดที่ประชาชนมีจิตสำนึกและมีจิตสาธารณะ การบังคับใช้กฎหมายก็จะลดน้อยลง

๑๐.๑.๒ การรู้กฎหมายที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองนั้น จำเป็นจะต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้และรับทราบอย่างแพร่หลาย เพื่อจะได้เป็นแนวทางถือปฏิบัติเดียวกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บ้านเมืองเกิดความสงบเรียบร้อย จากประชาชนโดยประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนมากกว่าการบังคับใช้กฎหมาย

๑๐.๒ ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่สนใจศึกษา

๑๐.๒.๑ เป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายกับประชาชนในภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เขตอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเขต

บรรณานุกรม

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- MATICHON ONLINE. (๒๕๖๔). “ซูเปอร์โพล” เผยชาวทมิฬพอใจการจัดระเบียบสังคม แต่ห่วงความ
และทะเลาะกันกลับมา แนะนำบังคับใช้กม.เข้ม. สืบค้นจาก
https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_๒๗๗๓๙๒๖
- นางสาวดุจดาว ธนากรพงศ์. (๒๕๕๕). การประเมินความพร้อมของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปาง
ในการรองรับนโยบายยาเสพติดประจำปี งบประมาณ ๒๕๕๔ – ๒๕๕๕. สืบค้นจาก
https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/๒๕๕๖/mpa๔๐๗๕๖dt_ch๒.pdf
- นวมณ์ อุดมรัตน์. (๒๕๕๔). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีตักบาตรพระร้อยทาง
เรือ กรณีศึกษาชุมชนเลียบคลองมอญ แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. สืบค้น
จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/๑๒๓๔๕๖๗๘๙/๒๖๙๐๒>
- นันท์นภัส อธินทร์วรรณ และคณะ. (๒๕๕๘). ชุมชนพึ่งตนเองกับการทำเกษตรอินทรีย์ตามกรอบ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงศึกษา กรณี: กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเขาหินกลิ้ง ตำบลวังน้ำลัด
อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. สืบค้นจาก [http://www.islocal.ru.ac.th/images](http://www.islocal.ru.ac.th/images/ispdf/is๖๐/๖๐๑๔๘๘๐๐๓๕.pdf)
[/ispdf/is๖๐/๖๐๑๔๘๘๐๐๓๕.pdf](http://www.islocal.ru.ac.th/images/ispdf/is๖๐/๖๐๑๔๘๘๐๐๓๕.pdf)
- ณัฐนิช อินทสระ. (๒๕๕๕). การพัฒนาชุมชนสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน. สืบค้นจาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:๑๐๗๘๐๒
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕.
สืบค้นจาก <https://yangtalad.go.th/fileupload/๙๘๒๐๕๗๕๓๖๐.pdf>